

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ และ 2) เปรียบเทียบศักยภาพด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับตามตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ประเภทของธุรกิจ ขนาดของสถานประกอบการ ระยะเวลาที่เปิดดำเนินการ และช่องทางในการจำหน่ายสินค้าในธุรกิจ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจโดยกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานประกอบการตัวอย่างทั้งหมด 79 แห่งจากจำนวนประชากรทั้งหมด 368 แห่ง ซึ่งได้รับการตอบกลับมาทั้งสิ้นจำนวน 56 แห่ง (คิดเป็น ร้อยละ 70.89) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ (Supply Chain Management and Logistics Scorecard--SCMLSC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.67-0.83 และค่า Cronbach's Alpha 0.978 จากนั้นนำแบบประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับส่งจดหมายไปทางไปรษณีย์หรือสัมภาษณ์ผู้ประกอบการด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็นอย่างมีระบบ (Systematic Sampling--SS) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมีตำแหน่งเป็นกรรมการผู้จัดการ/กรรมการบริหาร/เจ้าของ ร้อยละ 51.79 มีที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่เขตปทุมวัน บางรัก สาทร วัฒนา ร้อยละ 32.14 มีที่ตั้งโรงงานอยู่ที่ปทุมวัน บางรัก สาทร วัฒนา ร้อยละ 32.14 และที่ตั้งร้านค้าอยู่ที่เขตปทุมวัน บางรัก

สาทร วัฒนา ร้อยละ 28.57 ประเภทของอุตสาหกรรมเครื่องประดับทองและเงิน ร้อยละ 48.21 ยอดขายต่อปีต่ำกว่า 20 ล้านบาท ร้อยละ 5.36 จำนวนพนักงานทั้งหมดในสถานประกอบการ 50-200 คน (สถานประกอบการขนาดกลาง) ร้อยละ 69.64 รูปแบบของธุรกิจรับจ้างผลิตตามแบบของลูกค้าและออกแบบให้ลูกค้า ร้อยละ 60.71 กลุ่มลูกค้าระดับบนและกลาง ร้อยละ 35.71 ระยะเวลาที่เปิดดำเนินการน้อยกว่า 15 ปี ร้อยละ 48.21 และมีช่องทางหลักในการจำหน่ายสินค้าทางช่องทาง ร้อยละ 51.79

กลยุทธ์ทั้ง 4 กลยุทธ์ มีศักยภาพการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับอยู่ในระดับต่ำ และจำนวนดัชนีหลักที่มีศักยภาพด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับพบว่าดัชนีหลักที่มีศักยภาพต่ำมีจำนวนสูงที่สุด ร้อยละ 57.14 รองลงมา คือ ศักยภาพปานกลาง ร้อยละ 23.81 ศักยภาพต่ำมาก ร้อยละ 14.29 และศักยภาพสูง ร้อยละ 4.76 ตามลำดับ

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับแตกต่างกันตามขนาดของสถานประกอบการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่ศักยภาพด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไม่แตกต่างกันตามชนิดของอุตสาหกรรม ระยะเวลาที่เปิดดำเนินการ และช่องทางในการจำหน่ายสินค้าในธุรกิจ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในแต่ละกลยุทธ์มีศักยภาพต่ำทั้งหมด ซึ่งศักยภาพด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับแตกต่างกันตามขนาดของสถานประกอบการทั้ง 4 กลยุทธ์ ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. กลยุทธ์ระดับองค์การและความร่วมมือระหว่างองค์การ พบว่าสถานประกอบการขนาดเล็กและกลางมีศักยภาพแตกต่างกับสถานประกอบการขนาดใหญ่โดยสถาน

ประกอบการขนาดใหญ่มีศักยภาพในกลยุทธ์ระดับองค์กรและความร่วมมือระหว่างองค์กรสูงกว่าสถานประกอบการขนาดเล็กและกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานประกอบการขนาดเล็กและกลางไม่ได้ให้ความสำคัญในกลยุทธ์ระดับองค์กรในการให้ความสำคัญกับระบบการบริหาร โซ่อุปทานและโลจิสติกส์ การทำสัญญาร่วมมือกับลูกค้า และระดับในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และระบบในการประเมินสมรรถภาพและเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของรุธิร์ พนมยงค์ และกวีล กฤษเจริญ (2550) ที่ได้ศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนาขีดความสามารถ และประสิทธิภาพของวิสาหกิจขนาดกลางในการจัดการ โลจิสติกส์ในแต่ละแห่ง พบว่าการที่วิสาหกิจไม่สามารถจัดส่งสินค้าได้ตรงตามเวลาที่กำหนด มีสาเหตุจากการรอคอยวัตถุดิบ ดังนั้นผู้ประกอบการควรปรับปรุงองค์กรของตนเพื่อให้สามารถส่งมอบสินค้าได้ครบตามจำนวน ตรงต่อเวลา และมีคุณภาพตรงตามข้อกำหนด

2. กลยุทธ์การวางแผนและความสามารถในการทำให้ได้ตามแผน พบว่าสถานประกอบการขนาดเล็กมีศักยภาพแตกต่างกับสถานประกอบการขนาดใหญ่ โดยสถานประกอบการขนาดใหญ่มีศักยภาพในกลยุทธ์การวางแผนและความสามารถในการทำให้ได้ตามแผนสูงกว่าสถานประกอบการขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานประกอบการขนาดเล็กไม่ได้ให้ความสำคัญในกลยุทธ์ในการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และออกแบบระบบโลจิสติกส์ให้เหมาะสมที่สุด ความถูกต้อง แม่นยำและความสามารถในการวางแผนการบริหาร โซ่อุปทาน และมาตรฐานในแต่ละกระบวนการและการนำมาตรฐานนั้นๆ ไปใช้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kauremma & Suzuki (2007) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการจัดการโซ่อุปทานด้วยการจัดการระบบในระดับต่าง ๆ ของวัตถุดิบ และการไหลของข้อมูล แสดงให้เห็นว่าองค์กรทั้งประเทศญี่ปุ่นและประเทศฟินแลนด์นั้นให้ความสำคัญกับการใช้มาตรฐานสากลด้านการบริหารจัดการโซ่อุปทาน และองค์กรในประเทศญี่ปุ่นมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าประเทศฟินแลนด์โดยเฉพาะกลยุทธ์การวางแผนและความสามารถในการทำให้ได้ตามแผน และกลยุทธ์การวัดศักยภาพทางด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน

3. กลยุทธ์การวัดศักยภาพทางด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน พบว่าสถานประกอบการขนาดเล็กมีศักยภาพแตกต่างกับสถานประกอบการขนาดกลางและใหญ่

และสถานประกอบการขนาดกลางมีศักยภาพแตกต่างกับสถานประกอบการขนาดใหญ่ โดยสถานประกอบการขนาดใหญ่มีศักยภาพในกลยุทธ์การวัดศักยภาพทางด้าน โลจิสติกส์และโซ่อุปทานสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานประกอบการขนาดเล็ก และกลางไม่ได้ให้ความสำคัญในระบบการผลิตแบบทันเวลา รอบในการหมุนเวียน สินค้าคงคลังและกระแสเงิน ช่วงเวลานำการสั่งซื้อของลูกค้าและประสิทธิภาพในการใช้ พาหนะในการขนส่งสินค้า และกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่องค์กรมีส่วนร่วม ซึ่ง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชสรา รักอำนวยกิจ (2547) ที่ได้ ทำการศึกษาปัญหาเพื่อหาแนวทางปรับปรุงระบบการควบคุมการผลิตในโรงงาน อุตสาหกรรมเครื่องประดับ พบว่าโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้มักจะประสบปัญหา ด้านการบริหารจัดการ ด้านการควบคุมการผลิต รวมทั้งการควบคุมการเบิกใช้วัตถุดิบ และสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งล้วนแต่เกี่ยวข้องกับวัสดุที่มีมูลค่า ทำให้เกิดการสูญหายบ่อย ๆ ประเด็นสำคัญในการศึกษาจึงประกอบด้วย การจัดโครงสร้างองค์กร การควบคุมการ ผลิต มีการประชุมติดตามปัญหาการผลิต การออกแบบปรับปรุงเอกสารทางการผลิตที่ จำเป็น ซึ่งประกอบด้วยรายงานและเอกสารต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาระบบการควบคุม เกี่ยวกับวัตถุดิบ งานระหว่างผลิตและสินค้าสำเร็จรูป

4. กลยุทธ์การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าสถานประกอบการขนาด เล็กมีศักยภาพแตกต่างกับสถานประกอบการขนาดใหญ่ ส่วนสถานประกอบการขนาด กลางไม่แตกต่างกับสถานประกอบการขนาดเล็กและใหญ่ โดยสถานประกอบการขนาด ใหญ่มีศักยภาพในกลยุทธ์การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าสถานประกอบการขนาดเล็กไม่ได้ให้ความสำคัญในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อ ช่วยในการดำเนินงานและการตัดสินใจ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิดา สุนารักษ์ และคณะ (2550) ที่ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยชี้วัดที่เหมาะสมในการ วินิจฉัยความสามารถด้าน โลจิสติกส์ให้กับผู้ประกอบการ SMEs ของประเทศไทย ซึ่ง พบว่าปัจจัยชี้วัดในขอบเขตการประเมินด้านที่ 4 ซึ่งก็คือการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมา ใช้ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำ

5. ดัชนีหลักที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ดัชนีหลัก 3-6- กิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่องค์กรมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานประกอบการให้ความสำคัญกับความ

ปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อลูกค้า เพราะวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตนั้นได้มาจากธรรมชาติ และมีการตรวจสอบส่วนผสมว่ามีความปลอดภัยกับลูกค้า

6. ดัชนีหลักที่มีศักยภาพต่ำมาก ได้แก่ ดัชนีหลัก 4-1- ขอบข่ายของการใช้ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นสำหรับคู่ค้าผ่านระบบเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีหลัก 2-4- การควบคุมและการติดตามการให้บริการ (ผลิตภัณฑ์/ชิ้นส่วน/WIP) และ ดัชนีหลัก 1-1- กลยุทธ์ระดับองค์กรในการให้ความสำคัญกับระบบการบริหารโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานประกอบการไม่ได้ให้ความสำคัญกับการนำระบบเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมและการติดตามการให้บริการ และการใช้คอมพิวเตอร์มาช่วยในการดำเนินงานและการตัดสินใจ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shang & Marlow (2005) ซึ่งทำการสำรวจโรงงาน 1,200 โรงงาน ในประเทศไต้หวันโดยสร้างสมการเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านโลจิสติกส์ ศักยภาพด้านโลจิสติกส์ และการเงิน ผลปรากฏว่าความสามารถด้านฐานข้อมูลมีความสำคัญมากที่สุด เพราะนำไปเชื่อมโยงกับการเทียบเคียงความสามารถ ความยืดหยุ่น และศักยภาพด้านโลจิสติกส์ ยิ่งไปกว่านั้นยังส่งผลโดยตรงกับศักยภาพด้านการเงินผ่านศักยภาพด้านโลจิสติกส์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการขนาดเล็กและกลางมีศักยภาพต่ำในกลยุทธ์ระดับองค์กรและความร่วมมือกันระหว่างองค์กร และพิจารณาในรายละเอียดพบว่าดัชนีหลัก ด้านกลยุทธ์ระดับองค์กรในการให้ความสำคัญกับระบบการบริหารโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ ด้านการทำสัญญาร่วมกับผู้ส่งมอบ และระดับในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ด้านการทำสัญญาร่วมกับลูกค้า และด้านระบบในการฝึกอบรม และการประเมินผลพนักงานมีศักยภาพต่ำ ดังนั้นควรให้ผู้ประกอบการได้รับการอบรมเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญกับระบบการบริหารโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ การทำสัญญาร่วมกับผู้ส่งมอบและลูกค้า และระดับในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และระบบในการฝึกอบรม และการประเมินผลพนักงาน

2. จากผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการขนาดเล็กมีศักยภาพต่ำในกลยุทธ์การวางแผนและความสามารถในการทำให้ได้ตามแผนและพิจารณาในรายละเอียด พบว่าดัชนีหลักด้านความถูกต้อง แม่นยำ และความสามารถในการวางแผนการบริหารโซ่อุปทาน และด้านการควบคุมและการติดตามการให้บริการมีศักยภาพต่ำ ดังนั้นควรให้สถานประกอบการขนาดเล็กปรับปรุงด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และออกแบบระบบโลจิสติกส์ให้เหมาะสมที่สุด ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความถูกต้อง แม่นยำและความสามารถในการวางแผนการบริหารโซ่อุปทาน และนำเทคโนโลยีการผลิตและระบบสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับมาตรฐานในแต่ละกระบวนการ โดยภาครัฐอาจจะมีส่วนเข้ามาช่วยสนับสนุนในเรื่องกระแสเงินสด

3. จากการทดสอบสมมติฐาน 1 พบว่ากลยุทธ์การวัดศักยภาพทางด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานจะมีศักยภาพไม่ต่ำก็ตาม แต่จากค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีศักยภาพไม่สูงและพิจารณาในรายละเอียดพบว่าดัชนีหลัก ด้านระบบการผลิตแบบทันเวลา ด้านรอบในการหมุนเวียนสินค้าคงคลัง และกระแสเงิน ด้านช่วงเวลานำการสั่งซื้อของลูกค้า และประสิทธิภาพในการใช้พาหนะในการขนส่งสินค้า ด้านการประเมินสมรรถภาพและคุณภาพการขนส่ง และด้านการรับรู้สถานะของสินค้าคงคลังในโซ่อุปทาน และค่าเสียโอกาสมีศักยภาพต่ำ ดังนั้นสถานประกอบการขนาดเล็กควรนำระบบการผลิตแบบทันเวลามาประยุกต์ใช้ในสถานประกอบการของตน เพื่อลดรอบในการหมุนเวียนสินค้าคงคลัง และช่วงเวลานำการสั่งซื้อของลูกค้า อันจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการใช้พาหนะในการขนส่งสินค้า และเพิ่มกระแสเงินที่หมุนเวียนในสถานประกอบการ

4. จากผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการขนาดเล็กและกลางมีศักยภาพต่ำในกลยุทธ์การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และพิจารณาในรายละเอียดพบว่าดัชนีหลัก ด้านขอบข่ายการใช้ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็นสำหรับคู่ค้าผ่านระบบเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการใช้ระบบบาร์โค้ดหรือระบบติดตามสินค้า ด้านการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการตัดสินใจ และด้านการใช้หมายเลขมาตรฐานและรหัสในการระบุสินค้ามีศักยภาพต่ำ ดังนั้นสถานประกอบการขนาดเล็กและกลางควรนำระบบสารสนเทศโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ เพื่อมาช่วยในการดำเนินงานและการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มกลุ่มประชากรในการวิจัยเป็นสถานประกอบในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ (ประเภท 084XX) ทั่วทั้งประเทศ
2. ควรนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการวิจัยในอุตสาหกรรมอื่นๆ แต่ต้องปรับปรุง และพัฒนารายละเอียดการประเมินในเชิงคุณภาพให้เหมาะสมกับอุตสาหกรรมนั้นๆ ด้วย
3. นอกจากจะใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามแล้ว ควรใช้การวิจัยในเชิงคุณภาพเข้าร่วมด้วย